

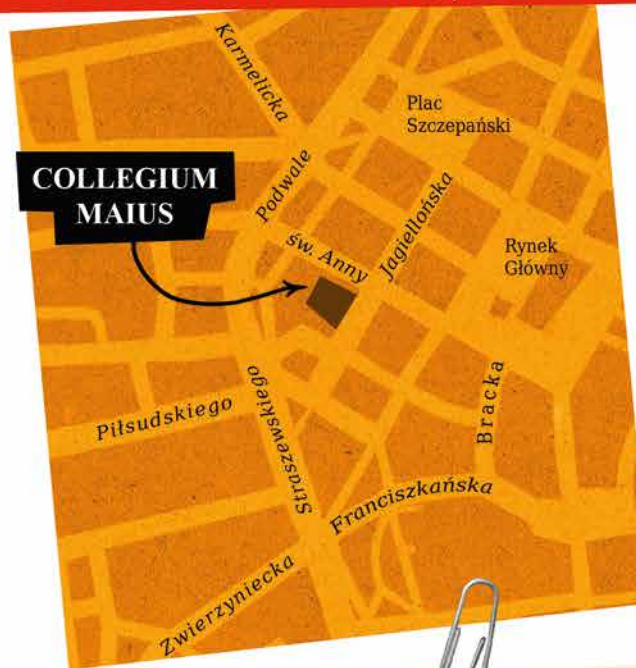
STREFA MAŁEGO ODKRYWCY

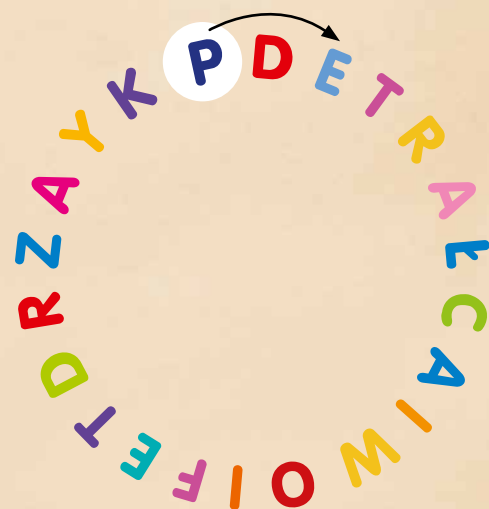
NA ŚREDNIOWIECZNYM UNIWERSYTECIE

Kraków nazywany jest miastem uniwersyteckim. Faktycznie, od czasów średniowiecza istniały tutaj liczne szkoły, a w 1364 roku powstał pierwszy w Polsce i jeden z najstarszych w Europie uniwersytetów.

Nauczanie podstawowe prowadzone było przy kościołach parafialnych i obejmowało przede wszystkim naukę czytania, pisania i łaciny. Na Wzgórzu Wawelskim działała natomiast szkoła katedralna, o wyższym poziomie, kształcąca jednak głównie przyszłych duchownych. Z biegiem czasu wszystkie one okazały się niewystarczające i młodzież zaczęła wyjeżdżać na drogie uczelnie zagraniczne. Zmienił to dopiero król Kazimierz Wielki, zakładając uniwersytet, który szybko stał się sławny na całą Europę. Przybywali tutaj liczni studenci, także z zagranicy i wykładali wybitni profesorowie, szczególnie matematycy, astronomowie i geografowie.

Jak w średniowieczu nazywano uniwersytet? Aby odczytać hasło, przeskakuj co drugą literkę.

WOJCIECH Z BRUDZEWA

– matematyk i astronom.
Kopernik korzystał z jego dorobku naukowego podczas prac nad swoją teorią

MARCIN BYLICA

– zapisał Akademii bogaty księgozbiór oraz instrumenty astronomiczne, z których korzystali studenci, wśród nich nasz przyszły astronom

P

COLLEGIUM MAIUS

Najstarszym, zachowanym do dziś budynkiem uniwersyteckim jest Collegium Maius, czyli Kolegium Większe. Wybudowano je dzięki królowi Władysławowi Jagielle i jego żonie królowej Jadwidze około roku 1400.

PARTER

W średniowieczu na parterze znajdowały się sale wykładowe, czyli lektoria, noszące imiona wielkich starożytnych uczonych, jak Arystoteles lub Platon. Były one niskie, ciemne i niekiedy bardzo zimne...

Obok nich znajdowała się kaplica, dziś nosząca wezwanie świętego Jana z Kęt – patrona uniwersytetu oraz mieszkania służby.

PIERWSZE PIĘTRO

Na pierwsze piętro prowadziły szerokie, reprezentacyjne schody nazywane profesorskimi. Znajdowały się tutaj mieszkania profesorów oraz lektorium teologów. Była to największa, wysoka na dwa piętra sala, w której oprócz nauki odbywały się najważniejsze akademickie uroczystości.

Sąsiadowała z nią Stuba Communis, czyli Izba Wspólna, w której spotykali się wszyscy mieszkańcy kolegium przy długim stole na posiłkach.

Tuż obok mieściła się libreria, czyli biblioteka i czytelnia, do której prowadziła z krużganków bogato rzeźbiona, złocona Porta Aurea, czyli Złota Brama.

Na dziedzińcu stoi do dziś ozdobna studnia oraz zegar, który spóźnia się o 15 minut, czyli o kwadrans akademicki.

NAUKA I ŻYCIE STUDENCKIE

W średniowieczu studentów nazywano żakami. Mogli nimi zostać tylko mężczyźni bez względu na wiek, pochodzenie czy majątek. Kobiety nie mogły studiować, choć zdarzył się jeden wyjątek – legendarna Nawojka, która przechrzyła wszystkich i studiowała w męskim przebraniu!

W czasach Kopernika żacy ubierali się w koszule, obcisłe spodnie, czarny lub czerwony kaftan z rękawami oraz buty nazywane trepkami. Na wierzch zarzucano przewiązane w pasie tuniki, najczęściej koloru czarnego, ale bywały też kolorowe, czasem podbijane futrem. Taki właśnie strój można zobaczyć na krakowskim pomniku naszego astronoma. Również profesorowie musieli nosić skromne, ciemne stroje: tuniki lub togi, a na głowie okrągłe birety.

Oprócz odpowiedniego stroju żak musiał posiadać własny atrament, kilka gęsiich piór oraz pergamin. Był on bardzo drogi, dlatego żacy robili notatki na specjalnych woskowych tabliczkach, a później przepisywali je „na czysto”.

Za studia na uniwersytecie trzeba było płacić, dlatego najubożsi musieli pracować: udzielali korepetycji, dorabiali jako grajkowie lub gońcy, malowali ilustracje w księgach, a czasem nawet żebrali.

Wszyscy żacy mieszkali w szkołach parafialnych lub bursach, bo władze uczelni surowo zabraniały nocowania w domach prywatnych, bez stróża obyczajów, za co groziło nawet wyrzucenie z uczelni.

A oto pomnik żaka Kopernika nocą. Tylko... gdzie jest jego cień?

NA ŚREDNIOWIECZNYM UNIWERSYTECIE

Naukę dzielono na kilka etapów. Przez pierwsze cztery lata wszyscy żacy uczyli się [ ] najważniejszych przedmiotów, takich jak geometria, arytmetyka, astronomia czy muzyka. Następnie, po uzyskaniu stopnia magistra, mogli studiować na wydziale [ ], prawa lub teologii (nauka o Bogu).

Rok akademicki zaczynał się w październiku, a kończył dopiero we wrześniu. Nie było więc [ ], ale niedziele i liczne święta kościelne dawały studentom aż 126 dni wolnych. Tak jak dziś rok dzielił się na dwa [ ]: zimowy i letni.

Zajęcia rozpoczynały się o świcie. Profesorzy nauczali ze specjalnego podwyższenia, tak zwanej katedry, a studenci słuchali i notowali, siedząc najczęściej na rozłożonych na ziemi wiązkach [ ].

[ ] w języku łacińskim, używanym wtedy w całej [ ], odbywały się do południa. Później [ ] uczestniczyli w zajęciach powtórkowych i licznych dyskusjach, ucząc się, jak wygłaszać publiczne przemowy.

